

Een zomer om snel te vergeten?

De treinen naar de Kust waren afgelopen zomer een hot item. Niet omdat onze kustburgemeesters er meer wilden zoals je zou verwachten, nee, ze wilden er net van af. Want plotsklaps waren die treinen de oorzaak van alle kwaad. Er werd eind juli, begin augustus gegoocheld met cijfers – plots is elke treinreiziger een strandganger – en in het heetst van de strijd wedijverden sommige kustburgemeesters en de provinciegouverneur om straffe, inconsequente en manifest onjuiste uitspraken. Hoe dan ook, vanaf midden augustus mochten er geen extra weekendtreinen meer rijden en werden limieten opgelegd aan de reguliere IC-treinen. Een ongezien en onaantvaardbare regeling.

De weergoden voorkomen erger

Er waren wel ergere dingen denkbaar deze zomer dan geen dagtripje naar zee te mogen maken: je zal maar podiumbouwer geweest zijn of verkoper bij Brantano. En het was een meevaller dat de weergoden het ook welletjes vonden na de ingreep van de kustburgemeesters en zorgden voor frissere temperaturen vergezeld van enkele fikse regenbuien tijdens de laatste weekends van augustus, zodat de overblij-

vende treinen gevrijwaard bleven van dagjestoeristen die de hitte van het binnenland wilden ontvluchten. Deze 'meevaller' mag echter niet verhinderen dat de beslissingen van deze zomer best eens kritisch onder de loep genomen worden, want er zijn precedentes geschapen die in de toekomst weleens serieuze gevolgen zouden kunnen hebben voor onze mobiliteit, mede door de negatieve framing van vorige zomer.

Aangewezen op de trein? Pech voor jou!

Wanneer op vrijdag 31 juli na een incident in Jabbeke het treinverkeer van en naar Oostende twee uur lang stilvalt, is burgemeester Tommelein (Open VLD) razend wanneer hij ziet hoe er zich aan het station een massa vormt die de regels van de *social distancing* niet respecteert. Hij wil een andere aanpak bij zulke calamiteiten. Er komen schermen op het stationsplein, en er wordt een voorsorteesysteem in het station uitgewerkt. Wellicht kunnen deze maatregelen voor enig soelaas zorgen. Maar Tommelein legt opnieuw de eis op tafel om een reservatiesysteem voor treinen in te voeren. Onhaalbaar en vooral ongewenst (zie pag. 18). Op 1 augustus, de dag na het voorstel, bezorgt TreinTramBus haar bezwaren aan het kabinet van de

burgemeester, maar een reactie kregen we nooit. De NMBS verwijst de discussie over een reservatiesysteem naar het comité voor treinreizigers (waarin ook TreinTramBus een zitje heeft) en belooft het al bestaande notificatiesysteem in hun app versneld uit te bouwen.

Misschien was hiermee de kous af geweest, waren er niet de rellen geweest in Blankenberge op 8 augustus. In Knokke en Blankenberge worden even alle dagjestoeristen geweerd, ongeacht of ze met de auto of de trein wilden komen. Tommelein durft zo ver niet gaan: auto's blijven welkom in Oostende, maar om 10u. kondigt hij aan dat het station om 11u. gesloten zou worden. Een burgemeester die *manu militari* verhindert dat treinreizigers – sommigen al uren onderweg – de trein verlaten, het zou tot nooit geziene tafereelen hebben geleid. Gelukkig wordt Tommelein tot rede gebracht en wordt de maatregel na een half uur al weer ingetrokken. Maar de paniekstemming blijft en de NMBS gaat overstag: geen extra treinen meer en de IC-treinen mogen maar voor 80% bezet zijn. Er komen ontradingscampagnes om in het weekend naar de Kust te reizen door alle overheden, zo wordt afgesproken op het overleg. Iedereen gelijk nu? Dat ware te mooi geweest...

In het station van Oostende werden de vertrekkende reizigers gesorteerd volgens hun bestemming.

Foto Tom Vanhove

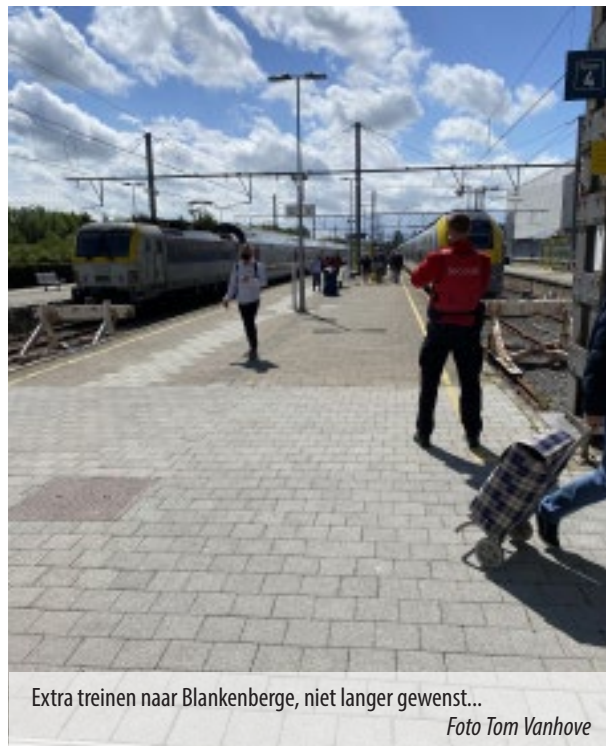
TreinTramBus nam al vóór het burgemeestersoverleg contact met dienstdoend gouverneur Anne Martens (CD&V): inperking van het treinverkeer zou ertoe kunnen leiden dat reizigers die afhankelijk zijn van het openbaar vervoer, bv. mensen die in Brugge wonen en een job aan de Kust hebben of er familie willen bezoeken, niet meer op hun bestemming geraken omdat alle treinen reeds volzet zullen zijn. Die vrees komt ook uitgebreid aan bod in de pers, en het is wellicht daarom dat Bart Crols, woordvoerder van de NMBS, op vrijdag 14 augustus verkondigde dat mensen die konden aantonen dat ze geen dagjestoerist waren maar wel een gegronde reden hadden om naar de Kust te sporen, zouden worden toegelaten op de trein. 's Middags roept provinciegouverneur Carl Decaluwé (CD&V), vervoegd teruggekeerd van z'n vakantiewoning in Portugal, Crols terug: "Vol is vol!" Vreemd, want Crols herhaalde enkel wat Anne Martens de dag voordien had gezegd over de autoblokkades: "Het is aan de lokale politie om te filteren wie wel nog binnen mag – tweede-verblijvers of mensen met een reservatie bijvoorbeeld¹". Automobilist wel, treinreiziger niet dus. Het Nieuwsblad zal later overigens koppen: *Het opperhoofd van de kust is terug uit vakantie: "Ik heb vanuit Portugal moeten dreigen: ik stap nu op het vliegtuig als niet alle stations dichtgaan"*². Los van dit vernietigend beeld: hier hadden drama's kunnen gebeuren, met sociale en misschien wel juridische gevolgen. Wat bv. als iemand niet op z'n werk verscheen omdat hij verhinderd werd de trein te nemen? Wat met een eenzame bejaarde die het wekelijkse bezoek van zijn kinderen werd afgepakt?

Het kwam gelukkig zo ver niet: het weer sloeg om, en veel treinreizigers hadden het intussen wel gehad met de capriolen van enkele kustburgemeesters en bleven thuis. Maar het gevaar is niet geweken. Kan elke burgemeester of gouverneur voortaan zomaar bepalen dat automobilisten wel, maar treinreizigers niet welkom zijn in zijn gemeente of provincie wanneer hem dat niet aanstaat? Ben je als treinreiziger, uit noodzaak dan wel als bewuste keuze, voortaan altijd tweederangsburger? Dit gaat veel verder dan corona.

Framing, of hoe de treinreizigers te stigmatiseren

Naast de ongewenstheid van de uitgevoerde maatregelen, viel ook op hoe sommige kustburgemeesters steeds weer een verband legden tussen treingebruikers en onregelmatigheden. Eind juni roert burgemeester Lippens van Knokke-Heist zich een eerste keer. Hij ergert zich aan de 'ongecontroleerde toevloed van bezoekers uit grootsteden in België en Noord-Frankrijk die soms met de wagen maar vooral met de trein gebeurde'³. Lippens is duidelijk niet zo vertrouwd is met het treinverkeer, want je moet al een serieuze treintrip ondernemen met lange omwegen en meerdere overstappen om vanuit Noord-Frankrijk in Knokke te geraken. Later blijkt dat vooral jongeren uit de gegoede klasse uit Noord-Nederland die in 'het pittoreske dorp' verblijven voor overlast zorgen – dit wordt ook zo toegegeven in de Nederlandse pers⁴ – maar de toon is gezet. Wanneer enkele weken later er in Blankenberge rellen zijn met leden van

1 *Het Nieuwsblad*, 13 augustus 2020
 2 *Het Nieuwsblad*, 21 augustus 2020
 3 *Het Nieuwsblad*, 29 juni 2020
 4 *Hartvannederland.nl*, 9 juli 2020

Extra treinen naar Blankenberge, niet langer gewenst...

Foto Tom Vanhove

jongerenbendes uit Brussel, wordt opnieuw al te gemakkelijk met beschuldigende vinger naar de trein gewezen. Wilfried Vandaele (N-VA), burgemeester van De Haan, verklaart nochtans: "Het is trouwens een misvatting dat amokmakers alleen maar met de trein komen. We zien hier ook camionettes met tot acht jonge mensen arriveren, die een serieuze voorraad drank mee hebben"⁵. Andere welbespraakte kustburgemeesters, met in hun zog dienstdoend provinciegouverneur Anne Martens, volharden echter. Keer op keer verklaart Bart Tommelein in de pers: "Iedereen is welkom, maar we willen geen extra treinreizigers". Eerder dan die mislukte zomeruitstap in 2020 zal dit wellicht blijven hangen: 'als je met de trein komt, ben je niet zo welkom als die rijke familie met een veel te grote wagen; voor hen leggen we graag extra parking aan'⁶. Jarenlang streven naar verantwoord omgaan met mobiliteit en mensen aanmoedigen om te kiezen voor duurzaam transport werden zo in een keer ongedaan gemaakt.

Ten slotte een stem uit onverwachte hoek. Jean-Marie Dedecker, burgemeester van Middelkerke, kan je bezwaarlijk ervan verdenken pro openbaar vervoer te zijn. Dit verklaarde hij in Knack: "Een knip in het aantal treinen om naar de verkwikkende kust en de jodiumrijke zeelucht te sporen is een zwaktebod. Het is capitulatie van het gezag en een minachting voor de lagere sociale klassen en de dagjestoeristen die niet over een wagen beschikken. De overheid ontraadt het gebruik van een auto, maar gijzelt de gebruikers van het openbaar vervoer."⁷

Henk Himpe

5 *Het Nieuwsblad*, 13 augustus 2020
 6 *Krant van West-Vlaanderen*, 3 juli 2020
 7 *Knack.be*, 7 augustus 2020